

УДК 324(439)«2025»

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v052.2024.38>**Ю. О. Остапець**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4955-9676>*доктор політичних наук,
професор кафедри політології і державного управління
Ужгородського національного університету***І. Є. Дудінська***кандидат філософських наук,
директорка Інституту політології
філософського факультету
Пряшівського університету (Словацька Республіка)*

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В НІМЕЧЧИНІ 23 ЛЮТОГО 2025 РОКУ: ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ПОСТВИБОРЧОГО СТРУКТУРУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ

Постановка проблеми. Після того як відбувся розпад урядової коаліції 16 грудня 2024 р. німецький парламент виніс вотум недовіри уряду О. Шольца, а 27 грудня президент Німеччини Ф.-В. Штайнмаєр розпустив Бундестаг і призначив дострокові вибори на 23 лютого 2025 р. Вибори відбулися в умовах політичної нестабільності та невизначеності, які обумовлені низкою чинників: кризою урядової коаліції, регіональними безпековими викликами, економічною рецесією, зростанням популярності радикальних політичних сил тощо. Саме тому від результатів виборів які зміни відбудуться в політичному ландшафті Німеччини, а відтак і який вплив вони матимуть на внутрішню і зовнішню політику країни. А це низка питань, які пов'язані зі зміцненням обороноздатності Німеччини, оздоровленням економіки, підвищенням добробуту населення, відношенням до російсько-української війни, та санкційної політики Євросоюзу та інше.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета нашої статті – дослідити результати виборів до німецького Бундестагу 23 лютого 2025 р. та окреслити їхній вплив на зовнішню і внутрішню політику країни. Для досягнення мети необхідно вирішити такі дослідницькі завдання: 1) дослідити особливості виборчої кампанії та чинники впливу на електоральний вибір громадян; 2) охарактеризувати вплив результатів виборів на майбутній політичний розвиток Німеччини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Електоральна проблематика є предметом дослідження багатьох вітчизняних дослідників: В. Ботрікова, Є. Гайданки, В. Лебедюка, К. Карамана, М. Кармазіної, А. Ключковича, Ю. Копинця, Ю. Остапця, А. Романюка та інших. Оскільки вибори до німецького Бундестагу щойно відбулися (23.02.2025), то відповідно аналітичні роз-

відки вітчизняних науковців поки що відсутні. Натомість можна виокремити низку аналітичних статей експертів і журналістів, які досліджують вказану проблематику: В. Березенка [1], Х. Бондаревої [2], О. Каракуца [1] та інших.

Виклад основного матеріалу. Вибори нижньої палати парламенту – Бундестагу відбуваються за змішаною виборчою системою, яка має назву «персоналізоване пропорційне представництво» (personalisierte Verhältniswahl). Новий виборчий закон був прийнятий Бундестагом 17 березня 2023 р. Відповідно до закону була встановлена стабільна кількість депутатів Бундестагу – 630, а Німеччина поділена на 299 одномандатних округів. Кожний виборець має два голоси: перший голос (Erststimme) – для вибору кандидата у своєму виборчому окрузі (*мажоритарна система відносної більшості*) і другий голос (Zweitstimme) – для вибору партійного списку (*пропорційне голосування*).

Відповідно до виборчого закону у розподілі депутатських мандатів за партійними списками приймають участь партії, які здобули більше 5% голосів виборців, а також партії національних меншин. Відповідно до того, скільки отримала відсотків партія за голосуванням за партійні списки (другий голос) розподіляються по кількості і мажоритарні мандати (перший голос). Йдеться про відсоткове співпадіння мажоритарної і пропорційної виборчої складової. У попередньому законі такого не було, тому були компенсаційні мандати, а звідси і плаваюча кількість депутатів Бундестагу (від 598, а в 2021 р. депутатів було 736). Отже, другий голос встановлює партійний баланс у Бундестазі.

«Тривалий час у Німеччині, зазначає Ю. Остапець, боротьбу за владу вели дві коаліції: ХДС/ХСС і Вільна демократична партія (ВДП) («чорно-жовта» за кольорами партій) та Соціал-де-

мократичної партії Німеччини (СДПН) і партії «Зелені» (пізніше «Союз 90/Зелені») (відповідно «червоно-зелена»). Після об'єднання Західної і Східної Німеччини у партійній системі з'являється ще один актор – Партія демократичного соціалізму (пізніше отримує назву «Ліві»), яка не змінювала попередню модель конкуренції (2,5-партійну систему), і спочатку представляла інтереси громадян Східної Німеччини, а пізніше вона стає загальнонаціональною партією» [4, с. 86].

Починаючи з 2009 р. відбуваються зміни у конфігурації та акторному складі партійної системи, які пов'язані з тим, що великі партії Німеччини (ХДС/ХСС, СДПН) отримали на виборах низький результат, а натомість малі партії («Ліві», Вільна демократична партія (ВДП), «Союз 90/Зелені») здобули високий рівень підтримки громадян.

У 2013 р. в партійно-політичному просторі Німеччини з'являється нова популістська праворадикальна партія «Альтернатива для Німеччини», яка спочатку позиціонувала себе як євроскептична політична сила, а пізніше перейшла на жорсткі націоналістичні позиції, як антиісламістська, антиіммігрантська політична сила. На виборах до Бундестагу у 2017 р. вона вперше пододала виборчий бар'єр.

А на початку 2024 р. в Німеччині з'являється нова ультраліва партія «Союз Сари Вагенкнехт – за розум і справедливість» (ССВ), яка офіційно зареєстрована 8 січня 2024 р., і яка досить швидко стала популярною у німецьких виборців. Партія утворилась в результаті виходу низки політиків з партії «Ліві». Головні ідеологічні маркери партії: обмеження міграції, антиглобалізм, критика зеленої політики, припинення військової допомоги Україні, справедлива соціальна політика, популістські наративи щодо економічних труднощів та можливостей їх швидкого вирішення тощо.

Аналогічними є і головні месиджі АдН. Головна відмінність між ними в тому, що АдН сприймається у суспільстві як токсична партія з якою не хочуть мати справу політики з інших сил, а відтак ті хто хочуть підтримувати вище вказані наративи голосують за ССВ. Таким чином, намагання німецького мейнстріму обмежити АдН призвели до побічного ефекту – посилення іншої відверто популістської сили, але вже ультралівої – «Союзу Сари Вагенкнехт» [1].

Для аналізу результатів парламентських виборів 2025 р. зупинимося на характеристиці рівня електоральної підтримки політичних партій на виборах до Бундестагу у 2021 р. Результати виборів подано в таблиці 1.

Як бачимо з таблиці 1 перемогу на виборах здобула СДПН, а її конкурент ХДС / ХСС отримав найгірший результат у повоєнній Німеччині. «Партія «Союз 90/Зелені» здобула 14,8% (третій результат), що є найкращим результатом партії з моменту її створення. Четвертий результат (92 мандати) мала ВДП. Правопопулістська партія АдН зайняла лише п'яте місце (у 2017 р. була третьою). Партія «Ліві» втратила на виборах 30 депутатських мандатів, не подолавши 5% виборчий бар'єр, але отримавши депутатські мандати за рахунок того, що її представники перемогли у трьох одномандатних округах. Урядову коаліцію за результатами виборів утворили Соціал-демократична партія Німеччини, Вільна демократична партія та «Союз 90 / Зелені» [4, с. 86]. Конфігурація партійної системи за результатами виборів мала такий вигляд: ліві («Ліві») – лівий центр (СДПН, «Союз 90/Зелені») – правий центр / праві (ВДП, ХДС/ХСС) – праворадикали (АдН). «Відсоток голосів, які здобули політичні партії вказує на вирівнювання їхньої підтримки у виборчих процесах, наслідком чого буде зростання їх кількості в урядових коаліціях. А конвергенція

Таблиця 1

**Результати виборів до Бундестагу 26 вересня 2021 року та Європейського парламенту
6–9 червня 2024 року**

Назва партії / виборчого блоку (дата заснування)	Результат за партійними списками	Всього деп. манд. з врахуванням результатів в одномандатних округах	Результат виборів до Європарламенту (2024 р.)
Соціал-демократична партія Німеччини (SPD, 1863)	25,7%	206	13,9%
Християнсько-демократичний союз (CDU, 1945) / Християнсько- соціальний союз (CSU, 1945)	24,2%	197	30,0%
Союз 90 / Зелені (Gru, 1979)	14,7%	118	11,9%
Вільна демократична партія (FDP, 1948)	11,4%	91	5,2%
Альтернатива для Німеччини (AfD, 2013)	10,4%	83	15,9%
Ліві (Die Linke,)	4,9%	39	2,7%
Союз південношлезвигських виборців (SSW, 1948)	0,1%	1	

Джерело: побудовано авторами на основі: [4, с. 86; 7; 8]

ідеологічних позицій партій приведе до того, що такі коаліції можуть бути непрогнозованими (йдеться про коаліційний потенціал «Лівих» і АдН)» [4, с. 86]. Індекс волатильності Педерсена становив 14,5.

Наступним електоральним випробуванням для німецьких політичних партій стали вибори до Європейського парламенту 6–9 червня 2024 р. Якщо робити оцінку виборів загалом у форматі Європейського Союзу, то можна зазначити про успіх на них праворадикальних партій, представництво яких збільшилося на 69 мандатів [5, с. 144]. Результати виборів також подані в Таблиці 1.

Як показано в таблиці 1 перемогу на виборах до Європарламенту з великим відривом здобув блок «ХДС/ХСС» (30,0%, 29 депутатських місць) (лідер Ф. Мерц), який представляла діюча голова Єврокомісії У. фон дер Ляєн. Соціал-демократична партія (лідер О. Шольц) отримала третій результат (13,9%, 14 депутатських місць), а праворадикальна партія «Альтернатива для Німеччини» (лідер А. Вайдель) посіла друге місце (14,9%, 15 депутатських місць). Високий результат на цих виборах здобула і нова політична сила – «Союз Сари Вагенкнехт» (6,2%, 6 депутатських мандатів).

Зазначимо також про вагомі електоральні результати партій «Альтернатива для Німеччини» та «Союз Сари Вагенкнехт» на виборах до ландтагів східних німецьких земель: Тюрингії, Саксонії, Бранденбурга. 1 вересня 2024 р. вибори до ландтагів земель відбулися у Тюрингії та Саксонії, а 22 вересня 2024 р. – у ландтаг Бранденбурга. Результати виборів подано в таблиці 2.

Отже, на виборах до ландтагу східної німецької землі Бранденбург СДПН здобула перемогу з результатом 30,9% голосів виборців. Попри те, що цей регіон вважається оплотом соціал-демократів, цього разу перемога була важкою, а відтак друге місце здобула АдН – 29,2%. Третє місце дісталось ліворадикальному ССВ (має проросійську позицію щодо України), ХДС отримав четверте місце (12,1%), а інші члени чинної німецької урядової коаліції («Союз 90/Зелені» та Вільна демократична партія) взагалі не змогли потрапити до бранденбурзького ландтагу.

Не кращими були результати урядових сил і на виборах до ландтагів інших східних земель 01.09.2024 р. – Тюрингії і Саксонії. У Тюрингії вперше з часів закінчення Другої світової війни перемогу здобула до представницького органу влади праворадикальна партія – АдН, а в Саксонії вона посіла друге місце. Третє місце на виборах до ландтагів усіх вказаних трьох земель здобула проросійська ультраліва партія «Союз Сари Вагенкнехт». Високі результати АдН та ССВ у східних землях констатують нові впливи на виборців, які неможливо ігнорувати федеральною та земельними владами [1].

Позачергові вибори в Німеччині 23 лютого 2025 р. відбувалися в умовах політичної турбулентності, яка була обумовлена:

1) складними міжнародними процесами (прихід до влади нової адміністрації США, російсько-українська війна, гібридний вплив Росії тощо) та викликами регіональної безпеки в умовах глобальної політичної нестабільності та невизначеності (необхідність зміцнення обороноздатності Німеччини);

2) політичною нестабільністю та розпадом урядової коаліції наприкінці грудня 2024 р. (перший раз за останні 20 років), ініціатором якого стала Вільна демократична партія;

3) економічною рецесією (спадом економічної активності, головною причиною якої стали російсько-українська війна, підвищення цін на енергоносії, соціальна апатія, бюджетні проблеми, скорочення соціальних програм тощо);

4) міграційними процесами та міграційною політикою;

5) активним втручанням у внутрішню політику високопосадовців нової адміністрації США (І. Маск, Дж. Д. Венс), гібридним впливом російської пропаганди, дезінформаційними кампаніями в соціальних мережах X (власник мережі І. Маск) та ТікТок на підтримку АдН, продукуванням фейкових новин задля дискредитації центристських партій (ХДС/ХСС, «Зелених», СДПН) [3, с. 3–4];

6) зростанням популярності ліворадикальних та праворадикальних партій, чії ідеологічні позиції ускладнюють формування та роботу стабільних коаліцій;

Таблиця 2

Результати виборів до ландтагів Тюрингії і Саксонії (1.09.2024) та Бранденбурга (22.09.2024)

Партія	Тюрингія	Саксонія	Бранденбург
Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН)	6,1% (5 місце)	7,3% (4 місце)	30,9% (1 місце)
Альтернатива для Німеччини (АдН)	32,8% (1 місце)	30,6% (2 місце)	29,2% (2 місце)
Християнсько-демократичний союз (ХДС)	23,6 (2 місце)	31,9% (1 місце)	12,1% (4 місце)
«Альянс Сари Вагенкнехт» (АСВ/BSW)	15,8 (3 місце)	11,8% (3 місце)	13,4% (3 місце)
Ліві	13,1% (4 місце)	4,5% (6 місце)	не подолали виб. бар'єр
Союз 90 / Зелені	не подолали виб. бар'єр	5,1% (5 місце)	не подолали виб. бар'єр

Джерело: побудовано авторами на підставі [1].

7) наростаючим відчуттям страху й невизначеності у громадян перед непередбачуваними кризами (економічною, міграційною, кліматичною) та занепокоєнням з приводу можливого розгортання повномасштабного військового конфлікту у Європі, пов'язаного з російсько-українською війною [5, с. 138–139];

8) виборчою реформою 17 березня 2023 р. відповідно до якої були скасовані «надлишкові мандати» та встановлена стабільна кількість депутатів бундестагу (630). Відтак втрати понесли партії, які на них розраховували (перш за все Християнський соціальний союз);

9) втома виборців від старих еліт і мейнстрімних партій, протистояння мейнстрімних партій і партій «нової політики».

Отже, головними питаннями, які турбують німців, і які були окреслені в ході виборчої кампанії, такі: міграція, рецесія, зовнішня політика та російсько-українська війна, соціальна політика та внутрішня безпека. Відповідно і головні суб'єкти виборчого процесу в Німеччині по-різному висвітлювали їх у своїх передвиборчих програмах: ХДС/ХСС (витрати ВВП на оборону не менше 2%, продовження підтримки України, жорстка міграційна політика); «Альтернатива для Німеччини» (скасування санкцій проти Кремля, припинення військової підтримки України, масова депортація мігрантів); СДПН (підвищення мінімальної зарплати, подальша підтримка України); «Союз 90 / Зелені» (зниження податків на електроенергію, «зелені» кліматичні політики, підтримка вступу України до НАТО); «Союз Сари Вагенкнехт» (скасування санкцій проти Кремля, припинення військової підтримки України); «Ліві» (брак доступного житла, бідність, високі податки і ціни, низька заробітна плата). У виборах загалом взяли участь 29 політичних партій, а явка виборців становила 82,5%. Результати виборів подано в таблиці 3.

Отже, перемогу на позачергових виборах до німецького Бундестагу 23 лютого 2025 р. здобув блок «ХДС/ХСС», отримавши 208 депутатських мандатів, що на 11 більше, ніж на виборах 2021 р. Але він не мав абсолютної більшості, а відтак потребує коаліції для подальшого формування уряду. Найімовірнішим варіантом є «велика коаліція» консерваторів із соціал-демократами, яка неодноразово утворювала уряд в Німеччині. Ф. Мерц, голова Християнсько-демократичного союзу і головний претендент на посаду канцлера Німеччини, «з одного боку є послідовником традиційної виваженої політики, а з іншого – демонструє більшу рішучість в окремих внутрішніх і зовнішньополітичних питаннях. Він демонструє себе прихильником більш жорсткої імміграційної політики, позиціонує себе як прихильник активнішої ролі Німеччини на міжнародній арені та в контексті врегулювання російсько-української війни, демонструє готовність до серйозної переорієнтації безпекової політики ФРН та Європи загалом (перш за все у зв'язку з концепцією безпеки нової адміністрації Д. Трампа) [2; 3].

Друге місце посіла праворадикальна партія «Альтернатива для Німеччини» (152 депутатські мандати, що на 69 більше, ніж на попередніх виборах). Зростання рейтингу АдН – результат суспільного невдоволення, яке викликане низкою соціальних проблем: занепокоєння з приводу можливого розгортання військових дій в Європі, зневіра у можливість мейнстрімних партій вирішити нагальні проблеми, стагнація в економіці. Відтак заклики партії до «національного відродження» знайшли відгук у середовищі німецьких виборців.

Третє місце із втратою 86 депутатських мандатів у порівнянні з попередніми виборами здобула СДПН (найгірший електоральний результат).

Таблиця 3

Результати позачергових виборів до Бундестагу 23 лютого 2025 року

Назва партії / виборчого блоку (дата заснування)	Результат за партійними списками (2021)	Всього депутатських місць врахуванням результатів в одномандатних округах
Християнсько-демократичний союз / Християнсько-соціальний союз	28,6% (24,2%)	208 (+11)
Альтернатива для Німеччини	20,8% (10,4%)	152 (+69)
Соціал-демократична партія Німеччини	16,4% (16,4%)	120 (-86)
Союз 90 / Зелені	11,6% (14,7%)	85 (-33)
Ліві	8,8% (4,9%)	64 (+25)
Союз Сари Вагенкнехт	4,9% (нова партія)	0
Вільна демократична партія	4,3% (11,4%)	0 (-91)
Союз південношлезвигських виборців	0,2%	1

Джерело: побудовано авторами на основі [6; 7].

Дорого коштував вихід з коаліції для Вільної демократичної партії, яка вперше не потрапила до парламенту. А її лідер К. Ліндер оголосив, що залишає політику. Гіршим, ніж у 2021 р. є результат партії «Союз 90/Зелені» (85 депутатських мандатів, що на 33 менше). Натомість партія «Ліві» дещо покращила свій результат (на 3,9%), здобувши при цьому 64 депутатські мандати. Відбулося це, насамперед, завдяки «новому обличчю», яким стала лідерка Г. Райхіннек та активізації роботи в соціальних мережах [2; 3].

Слід також відмітити хороший електоральний результат для порівняно молодшої партії «Союз Сари Вагенкнехт» (4,9% та 1 депутатський мандат в мажоритарному окрузі), хоч це і не дозволило їй прийняти участь у розподілі депутатських мандатів. В семи федеральних землях з шістнадцяти партія пододала 5% виборчий бар'єр з найвищими результатами в Бранденбурзі (10,7%) та Саксонії-Ангальт 11,2%) [6].

Акторний склад і конфігурація партійної системи за результатами виборів дещо змінилися у порівнянні з виборами 2021 р.: ліві («Ліві») – лівий центр (СДПН, «Союз 90/Зелені») – правий центр/праві (ХДС/ХСС) – праворадикали (АдН). Йдеться про те, що депутатські мандати не отримала Вільна демократична партія. В той же час суттєво збільшився індекс волатильності Педерсена (23,9), що вказує на різке коливання електоральних уподобань виборців.

«Результати виборів, зазначає О. Каракуц, чітко демонструють розподіл політичних уподобань за віковою ознакою: люди старшого покоління обирають традиційні мейнстримні партії, а молодь голосує за радикальні. Консервативний блок «ХДС/ХСС» найбільшу підтримку (42%) отримав серед виборців понад 70 років, СДПН (25%) – серед виборців понад 60 років. АдН здобула найбільшу підтримку молодших громадян: 26% – це виборці 35–44 роки та 23% – виборці 25–34 років. Молодь віком 18–24 роки проголосували здебільшого за радикальні партії лівого та правого спрямування. Так 21% виборців підтримали АдН, 25% – проголосувало за «Ліву» партію» [3, с. 2].

Своєрідним на виборах був і регіональний розподіл голосів виборців. ХДС/ХСС найбільшу підтримку здобув в південних, західних та північних регіонах Німеччини. Особливо успішними були результати в Баварії, де блок переміг у всіх 47 виборчих округах. АдН домінувала у східних землях, особливо у Бранденбурзі, Макленбурзі – Передній Померанії, Саксонії, Саксонії – Ангальт, Тюрингії, де вона здобула понад 30% голосів виборців. СДПН отримала найбільше голосів на півночі та заході країни, де громадяни підтримують політику цієї партії щодо захисту інтересів робітничих професій [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Охарактеризувавши парламентські вибори в Німеччині 23 лютого 2025 р. можна зробити такі висновки. По-перше, результати виборів свідчать про те, що незважаючи на ріст популярності ліворадикальних («Ліві», «Союз Сари Вагенкнехт») та праворадикальних («Альтернатива для Німеччини») партій, системні мейнстримні партії мають значно більшу підтримку і можливість для утворення урядової коаліції (ХДС/ХСС, СДПН, «Союз 90/Зелені»).

По-друге, акторний склад і конфігурація партійної системи Німеччини за результатами виборів дещо змінилися у порівнянні з виборами 2021 р.: 1) консервативний блок «ХДС/ХСС» здобув перемогу та можливість формувати урядову коаліцію; 2) історична перемога «Альтернативи для Німеччини», яка у порівнянні з минулими виборами збільшила електоральний результат удвічі; 3) катастрофічне падіння електоральної підтримки СДПН; 4) суттєве зменшення електоральної підтримки партії «Союз 90/Зелені» та збільшення партії «Ліві»; 5) поява нової перспективної ультралівової партії «Союз Сари Вагенкнехт»; 6) Вільна демократична партія, яка вийшла з урядової коаліції, таким чином зруйнувавши її, не змогла подолати виборчий бар'єр.

Конфігурація партійної системи має такий вигляд: ліві («Ліві») – лівий центр (СДПН, «Союз 90/Зелені») – правий центр/праві (ХДС/ХСС) – праворадикали (АдН). Така зміна пов'язана з тим те, що депутатські мандати, у порівнянні з попередніми виборами, не отримала Вільна демократична партія. В той же час відчутним є коливання електоральних уподобань виборців, про що свідчить високий рівень індексу волатильності Педерсена (23,9).

По-третє, до головних чинників впливу на волевиявлення виборців слід віднести такі: а) виклики регіональної безпеки в умовах глобальної геополітичної турбулентності; б) розпад урядової коаліції; в) економічну рецесію; г) міграційні процеси та міграційну політику; д) наростаюче відчуття страху й невизначеності у громадян перед непередбачуваними кризами (економічною, міграційною, кліматичною) та занепокоєнням з приводу можливого розгортання повномасштабного військового конфлікту у Європі, пов'язаного з російсько-українською війною; ж) зниження довіри до старої еліти та мейнстримних партій.

Література

1. Березенко В. Німеччина звикає до нових друзів Путіна. Чому проросійську Сару Вагенкнехт беруть до коаліції. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/10/8/7195760/> (дата звернення 27.02.2025).

2. Бондарева Х. Канцлер усієї Європи: як Німеччина обрала головного опонента Дональду Трампу. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/02/24/7205683/> (дата звернення 27.02.2025).

3. Каракуц О. Результати парламентських виборів у Німеччині – 2025. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-02/az_vibori-u-frn-25_250225.pdf (дата звернення 27.02.2025).

4. Остапець Ю., Копинець Ю. Парламентські вибори 2021 року в країнах Європейського Союзу: характеристика загальних тенденцій та національних особливостей електорального вибору. *Регіональні студії*. 2022. № 30. С. 82–90.

5. Остапець Ю., Ключкович А. Електоральні результати праворадикальних партій на виборах до Європейського парламенту 6–9 червня 2024 року. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2024. Випуск 19. С. 137–148.

6. Die Bundeswahlleiterin. URL: <https://www.bundeswahlleiterin.de/en/bundestagswahlen/2025/ergebnisse/bund-99.html> (дата звернення 28.02.2025)

7. Parties and Elections in Europe. URL: <http://www.parties-and-elections.eu/index.html> (дата звернення 27.02.2025).

8. The European Elections Monitor. URL: <https://www.robert-schuman.eu/en/the-european-elections-monitor/2021/> (дата звернення 27.02.2025).

Анотація

Остапець Ю. О., Дудінська І. Є. Парламентські вибори в Німеччині 23 лютого 2025 року: характеристика результатів та поствиборчого структурування політичних сил. – Стаття.

Охарактеризовано результати позачергових виборів до Бундестагу 23 лютого 2025 року. Зазначено, що ці вибори характеризувалися найвищою явкою з часів падіння Берлінської стіни (82,5%). Підкреслено, що парламентські вибори відбувалися в умовах політичної турбулентності, яка була обумовлена низкою чинників: а) викликами регіональної безпеки в умовах глобальної політичної нестабільності; б) розпадом урядової коаліції; в) економічною рецесією; г) міграційними процесами та міграційною політикою; д) активним втручанням у внутрішню політику високопосадовців нової адміністрації США (І. Маск, Дж. Д. Венс), гібридним впливом російської пропаганди, дезінформаційними кампаніями в соціальних мережах; ж) зростанням популярності ліворадикальних та праворадикальних партій, чиї ідеологічні позиції ускладнюють формування та роботу стабільних коаліцій; з) наростаючим відчуттям страху й невизначеності у громадян перед непередбачуваними кризами (економічною, міграційною, кліматичною) та занепокоєнням з приводу можливого розгортання повномасштабного військового конфлікту у Європі, пов'язаного з російсько-українською війною.

У виборах брали участь 29 політичних партій, з яких 5% виборчий бар'єр подолали п'ять партій та виборчих блоків: консервативний блок «ХДС/ХСС» (28,6%), партії «Альтернатива для Німеччини» (20,8%), Соціал-демократична партія Німеччини (16,4%), «Союз 90/Зелені» (11,6%), «Ліві» (8,8%). Переможцем вибо-

рів став блок «ХДС/ХСС», здобувши 28,6% голосів виборців та 208 депутатських мандатів.

Акцентовано, що результати виборів, з одного боку показали ріст популярності ліворадикальних («Ліві», «Союз Сари Вагенкнехт») та праворадикальних («Альтернатива для Німеччини») партій, а з іншого проілюстрували, що системні мейнстрімні партії мають значно більшу підтримку і можливості для утворення урядової коаліції (ХДС/ХСС, СДПН, «Союз 90/Зелені»).

Зроблено висновок, що акторний склад і конфігурація партійної системи Німеччини за результатами виборів суттєво не змінилися у порівнянні з попередніми виборами 2021 р.: ліві («Ліві») – лівий центр (СДПН, «Союз 90/Зелені») – праві (ХДС/ХСС) – праворадикали (АдН). В той же час констатовано відчутне коливання електоральних уподобань виборців, про що свідчить високий рівень індексу волатильності Педерсена (23,9).

Ключові слова: Європейський Союз, Німеччина, парламентські вибори, політичні партії, праворадикальні партії, мейнстрімні партії, партійна система Німеччини, Християнсько-демократичний союз, «Альтернатива для Німеччини».

Summary

Ostapets Yu. O., Dudinska I. Ye. Parliamentary elections in Germany on February 23, 2025: characteristics of the results and post-election structuring of political forces. – Article.

The article discussed the results of the snap elections to the Bundestag on February 23, 2025. The elections were characterized by the highest turnout since the fall of the Berlin Wall (82.5%). The parliamentary elections took place in conditions of political turbulence caused by several factors: a) challenges to regional security in the context of global political instability; b) the collapse of the government coalition; c) economic recession; d) migration processes and migration policy; e) active interference in the domestic politics of high-ranking officials of the new U.S. administration (I. Musk, J.D. Vance), the hybrid influence of russian propaganda, disinformation campaigns on social networks; g) the growing popularity of radical left and radical right parties, whose ideological positions complicate the formation and work of stable coalitions; h) the growing sense of fear and uncertainty among citizens in the face of unpredictable crises (economic, migration, and climate), concern about the possible outbreak of a full-scale military conflict in Europe related to the russian-Ukrainian war.

Twenty-nine political parties participated in the elections, of which five parties and electoral blocs passed the 5% electoral threshold: the conservative bloc "CDU/CSU" (28.6%), the party "Alternative for Germany" (20.8%), the Social Democratic Party of Germany (16.4%), "Alliance 90/The Greens" (11.6%), "The Left" (8.8%). The "CDU/CSU" bloc has won the elections, gaining 28.6% of the vote and 208 parliamentary seats.

The election results, on the one hand, demonstrated the popularity of left-wing radical parties ("The Left" and "Sahra Wagenknecht Alliance") and right-wing radical parties ("Alternative for Germany"). On the other hand,

they demonstrated that the systemic mainstream parties have significantly stronger support and the opportunity to form a government coalition (CDU/CSU, SPD, "Alliance 90/The Greens").

In conclusion, the cast and configuration of the German party system according to the election results have not changed significantly compared to the previous elections in 2021: left ("The Left") – center-left (SPD, "Alliance 90/The Greens") – right (CDU/CSU) – right-

wing radicals (AfD). At the same time, a noticeable fluctuation in voters' electoral preferences was noted, as evidenced by the high level of the Pedersen volatility index (23.9).

Key words: the European Union, Germany, parliamentary elections, political parties, right-wing radical parties, mainstream parties, German party system, Christian Democratic Union, "Alternative for Germany".